

23^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΝΩΣΗ ΠΟΙΝΙΚΟΛΟΓΩΝ & ΜΑΧΟΜΕΝΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΑΣ
Κυριακή 13.11.2022

ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΝΝ.ΠΚ και Ν.3500/2006
(Βασικά Σημεία Εισήγησης που θα αναπτυχθεί στο 23^ο Συνέδριο)

Διάκριση εγκλημάτων Ενδοοικογενειακής βίας

Με τον Ν.3500/2006 αντιμετωπίζονται ως αξιόποινες, συμπεριφορές που εκδηλώνονται μέσα στην οικογένεια, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 1παρ.2 του Νόμου, ενώ ταυτοχρόνως, με τη θέσπισή του, είχαν εκσυγχρονιστεί διατάξεις των άρθρων του 19^{ου} Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Π.Ποινικού Κώδικα. Πλέον, με τον Ν.Ποινικό Κώδικα, η κατηγορία των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας εμπλουτίστηκε με αλληλοσυμπληρώσεις και επικαλύψεις στις νομοτυπικές μορφές των εγκλημάτων του Ν.3500/2006 και του Ν.ΠΚ, ως ειδικότερα θα δούμε με την παρούσα Εισήγηση.

Στην Αιτιολογική Έκθεση του Ν.3500/2006, τα εγκλήματα των άρ.6,7,9 χαρακτηρίζονται ως Διακεκριμένες παραλλαγές των βασικών εγκλημάτων στον ΠΚ. Ευχερώς, ομοίως, μπορεί να ειπωθεί ότι τα εγκλήματα που προβλέπονται στον Ν.3500/2006 φέρουν χαρακτήρα ιδιώνυμων εγκλημάτων¹ (ιδίως στο άρ.6παρ.1εδ.β', άρ.6παρ.4, άρ.6παρ.5, άρ.9 του Ν.3500/2006), διότι σε διακριτό Νομοθέτημα δημιουργούνται νέες πράξεις αυτοτελείς ή αυτοτελείς των βασικών, με ιδιαίτερες περιστάσεις στη νομοτυπική μορφή, αλλά και ιδιαίτερες περιστάσεις εκ του άρ.1παρ.2Ν.3500/2006, που λειτουργεί συνδυαστικά - συμπληρωματικά με τα βασικά άρθρα για τη στοιχειοθέτηση των ποινικών εγκλημάτων. Σε περίπτωση λύσης π.χ. της υιοθεσίας, στις περιπτώσεις που οι συνέπειες (της λύσης) αναδύονται για το μέλλον. Αν ο δράστης τελέσει ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη σε βάρος του υιοθετημένου ανήλικου, αλλά και Σωματική Κάκωση μετά την αμετάκλητη λύσης του δεσμού της υιοθεσίας, τότε θα βρεθεί αντιμέτωπος με δύο Πράξεις στο Κατηγορητήριο, που δεν μπορούν να τελεστούν κατ' εξακολούθηση και συγκεκριμένα α) για την πράξη άρ.6παρ.1, σε συνδ. με άρ.1παρ.2αΠΚ (ή την πράξη του άρ.312παρ.1αΠΚ) με χρόνο τέλεσης πριν την αμετάκλητη λύση της υιοθεσίας και β) για την πράξη του άρ.308παρ.1αΠΚ, μετά την αμετάκλητη

¹ ενδ.Α.Π.521/2022, Α'ΝΟΜΟΣ: «Με την παραπάνω διάταξη αντιμετωπίζονται οι μορφές ενδοοικογενειακών σωματικών κακώσεων και, προσλαμβάνουν τον χαρακτήρα ιδιώνυμου εγκλήματος σωματικών ενδοοικογενειακών κακώσεων, όταν δράστες και παθόντες είναι μέλη της ίδιας οικογένειας, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 1 παρ. 2 του ως άνω νομοθετήματος».

λύση και την αποξένωση των δύο προσώπων.

Τα αδικήματα ενδοοικογενειακής βίας (άρ.1παρ.1 ενδ.βία η τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειας, σύμφωνα με τα άρθρα 6,7,8,9 του παρόντος και τα άρθρα 299 και 311 του Ποινικού Κώδικα), όπως περιγράφονται στον Ν.3500/2006, διαχωρίζονται σε πλημμελήματα και κακουργήματα:

Α) Πλημμελήματα:

1) **ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη (άρθρο 6 παρ.1α²) κατά την έννοια του άρθρου 308 παρ.1α του Ποινικού Κώδικα, που πλέον τιτλοφορείται "Σωματική Βλάβη"(ΠΦ τουλ.1 έτος).** Είναι ουσιαστικά η παλαιά Απλή Σωματική Βλάβη που τελείται όμως από δράστη, που αποτελεί οικογένεια με το θύμα κατά το άρθρο 1παρ.2 του Ν3500/2006 (Αιτ.Εκθεση: Διακεκριμένη παραλλαγή.) Φέρει στοιχεία Διακεκριμένης παραλλαγής όταν δούμε την παρ.1^α μόνη της με την επαυξημένη ποινή, όταν όμως η γραμματική ερμηνεία επισκοπηθεί με το θεμελιωτικό άρθρο 1παρ.2, τότε δημιουργείται μία αυτοτελής νέα πράξη. Π.χ. ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη σε βάρος ανηλίκου που συνοικεί στην οικογένεια. Η βασική συμπεριφορά του βασικού εγκλήματος (άρ.308παρ.1αΠΚ εν προκειμένω) «εμπλουτίζεται», με την προσθήκη του αντικειμενικού στοιχείου του «παθόντος, βάσει του άρθ.1παρ.2Ν.3500/2006, καθίσταται εξειδίκευση του βασικού εγκλήματος και μάλιστα με αυτοτέλεια έναντι του τελευταίου.

Βασικό στοιχείο, λοιπόν, για την εφαρμογή του άρθ.6παρ.1^α, όπως και για τα λοιπά εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας, είναι ο ορισμός της «Οικογένειας», όπως αυτός ορίζεται στον Ν.3500/2006. Πολύ σύντομα (Ειδικότερα για τις έννοιες στο άρθ.1παρ.2 βλ. Α.Στεφανίδου, Ενδοοικογενειακή Βία, Νομ.Β/κη, 2010, σελ.29επ.):

Με τον Ν.3500/2006 ως μέλη Οικογένειας θεωρούνται:

Γονείς και τα τέκνα, βιολογικά, με τη μέθοδο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, τα εξ υιοθεσίας τέκνα, ανήλικα ή ενήλικα.

Σύζυγοι, που συνδέονται με γάμο έγκυρο και υποστατό και τα τέκνα, βιολογικά, με τη μέθοδο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, τα εξ υιοθεσίας τέκνα, ανήλικα ή ενήλικα.

Πρόσωπα που συνδέονται με έγκυρο Σύμφωνο Συμβίωσης και τα τέκνα, βιολογικά, με τη μέθοδο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, τα εξ υιοθεσίας τέκνα, ανήλικα ή ενήλικα.

Συγγενείς α' και β' βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας (που συνδέονται με κέντρο τους γονείς/συζύγους)

Συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έως δ' βαθμού, εφόσον συνοικούν

Επίτροπος, ανάδοχος, δικαστικός συμπαραστάτης, εφόσον είναι μέλη της

² Άρ.6παρ.1^α: Το μέλος της οικογένειας το οποίο προξενεί σε άλλο μέλος αυτής σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του, υπό την έννοια του εδαφίου α' της παρ. 1 του άρθρου 308 του Ποινικού Κώδικα,

οικογένειας, και τα πρόσωπα που τελούν υπό επιτροπεία, υπό αναδοχή και υπό δικαστική συμπαράσταση

Κάθε ανήλικο πρόσωπο που συνοικεί στην οικογένεια. Τιμωρείται με τις οικείες διατάξεις του Νόμου κάθε πράξη σε βάρος του ανηλίκου - μη μέλους της φυσικής οικογένειας, που τελείται από τα άτομα που συνοικούν μαζί του και που θεωρούνται ως οικογένεια, όμως, κατά τις τρεις κατηγορίες του άρθρου 1. Με αυτόν τον τρόπο καθίσταται πιο πλήρης η προστασία του ανήλικου προσώπου.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ του άρ.1παρ.2β στην έννοια της Οικογένειας κατά τον Ν.3500/2006, ώστε να αντιμετωπίζονται ως θύματα ή δράστες στα οικεία εγκλήματα, είναι η **ΣΥΝΟΙΚΗΣΗ** (δηλ. μία κοινή κατοικία και πρόθεση συμβίωσης, πρόθεση μονιμότητας στην εγκατάσταση, χωρίς να απαιτείται ολόημερη ή συνεχή συγκατοίκηση μεταξύ τους).

Μόνιμοι σύντροφοι (χωρίς σύμφωνο συμβίωσης), τέκνα κοινά ή ενός εξ αυτών Δηλ. στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τα άτομα που Συγκατοικούν, με εξακολουθητικό χαρακτήρα και εμφάνιση κοινωνική σα να είναι σύζυγοι.

Τέως σύζυγοι. Χρονικός περιορισμός μέχρι το πέρας των διαφορών που ανακύπτουν από την προηγούμενη συζυγική σχέση και έχουν άμεσο αντίκτυπο μόνο στους ίδιους (όχι τις σχέσεις εκάστου γονέα με το τέκνο του)

Τέως μέρη συμφώνου συμβίωσης

Τέως μόνιμοι σύντροφοι

Στην Αιτιολογική Έκθεση του νόμου αναφέρεται ότι «με τις διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου αντιμετωπίζονται επίσης ως εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας και οι πράξεις της μόνιμης συντρόφου του άνδρα ή του μόνιμου συντρόφου της γυναίκας και των τέκνων τους, κοινών ή του ενός εξ αυτών ή εξ υιοθεσίας, *εφόσον υφίσταται συνοίκηση*».

Ειδικότερα: Συγγενείς πρώτου και δευτέρου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι συγγενείς πρώτου και δευτέρου βαθμού που συνδέονται με κέντρο τους συζύγους/γονείς. Με την ερμηνευτική αυτή εκδοχή συνηγορεί και η γραμματική διατύπωση της παρ.2β, όπου γίνεται λόγος για συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τέταρτου βαθμού, καθώς σε διαφορετική περίπτωση η ομάδα αυτή των συγγενών θα περιλαμβανόταν στην περίπτωση 2^α και δε θα χρειαζόταν ειδικότερη ρύθμιση. Υπέρ της απόψεως αυτής συνηγορεί και η Αιτιολογική Έκθεση του Νόμου, **άρθρο 1, όπου αναφέρεται «Δηλαδή η πρώτη κατηγορία, ανεξάρτητα αν υπάρχει συγκατοίκηση, περιλαμβάνει τους συζύγους, κατιόντες και ανιόντες πρώτου βαθμού»**. Έχοντας ως βάση τους γονείς, ως πρώτου και δευτέρου βαθμού συγγενείς εξ αίματος και εξ αγχιστείας λογίζονται σε κατιούσα γραμμή τα κοινά τέκνα και τα εγγόνια των γονέων και τα τέκνα και εγγόνια του ενός συζύγου ως προς τον άλλο σύζυγο και σε ανιούσα γραμμή οι παππούδες και οι προπαππούδες εκάστου των γονέων και συζύγων. Αποκλείονται από την κατηγορία αυτή συγγενείς δευτέρου βαθμού όπως είναι τα αδέρφια (Συμβ.Πλημ.Λευκάδας56/2021, Α' ΝΟΜΟΣ), καθώς στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με τον αριθμό των γεννήσεων που μεσολαβούν, ως κεντρικός πυρήνας λογίζεται ο αδερφός, δηλαδή το τέκνο των γονέων, από όπου υπολογίζονται οι δύο γεννήσεις. Η πρώτη κατηγορία περιορίζεται μεταξύ των γονέων και των ανιόντων και κατιόντων αυτών μέχρι δευτέρου βαθμού. Χωρίς να υπεισεέλθουμε αναλυτικά στο θέμα, αναφέρεται ότι σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του νόμου «ο καθορισμός του τέταρτου βαθμού συγγένειας ως ανώτατου βαθμού οικογενειακής σχέσεως που εμπίπτει στη

ρύθμιση του νόμου, επιβάλλεται εκ του λόγου ότι μέχρι τον τέταρτο βαθμό επέρχεται η εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή». Για το ευρος των προσώπων που καταλαμβάνει την κατηγορία αυτή απαραίτητη η παραπομπή στην αρχή της διαδοχής του Κληρονομικού Δικαίου. (αναλυτικά Α.Στεφανίδου, ο.π.)

Με την Α.Π.1/2022, Α' ΝΟΜΟΣ κρίθηκε ότι μεταξύ των αδερφών δεν απαιτείται συνοίκηση, καταλήγοντας στο συμπέρασμα αυτό ως εξής «Κατά το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3500/2006, "Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις", θεωρείται ενδοοικογενειακή βία η τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειας, σύμφωνα με τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος και τα άρθρα 299 και 311 του ΠΚ. Κατά την παρ.2 εδ. α' του ίδιου άρθρου 1 του Ν. 3500/2006, όπως ίσχυε κατά το χρόνο που ο κατηγορούμενος φέρεται ότι τέλεσε τις ένδικες πράξεις, οικογένεια θεωρείται η κοινότητα που αποτελείται από συζύγους ή γονείς και συγγενείς πρώτου και δεύτερου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας και τα εξ υιοθεσίας τέκνα τους, ενώ κατά το εδ. β' της ίδιας διάταξης στην οικογένεια περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, εφόσον συνοικούν συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τέταρτου βαθμού (ΑΠ 1596/2019, ΑΠ 1347/2019). Κατά την παρ. 3 εδ. α' της ίδιας διάταξης, θύμα ενδοοικογενειακής βίας θεωρείται κάθε πρόσωπο της προηγούμενης παραγράφου, σε βάρος του οποίου τελείται αξιόποινη πράξη κατά τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος. Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι όταν οι κατ' ιδίαν πράξεις ενδοοικογενειακής βίας στρέφονται κατά των προσώπων που ορίζονται στο άρθρο 1 παρ. 2 εδ. α' του ν. 3500/2006, δεν απαιτείται η συνοίκησή τους με τον δράστη. Τέτοιον συγγενείς είναι, σύμφωνα με τα άρθρα 1461, 1462ΑΚ, στα οποία σιωπηρά παραπέμπει η άνω διάταξη, και οι αδελφοί της συζύγου του δράστη, αφού με αυτούς συνδέεται με εξ αγχιστείας συγγένεια δεύτερου βαθμού.

Αντιθέτως το άρθρο 312παρ.1^α ΝΠΚ (έγκλημα ιδιώνυμο – αυτοτελή νέα πράξη έναντι του κυρίου εγκλήματος ΑΠ534/2012), όπου επίσης τιμωρείται η πράξη της Σωματικής Βλάβης του άρ.308παρ.1αΠΚ, δράστης και θύμα πρέπει να είναι Σύζυγοι ή Σύντροφοι και η πράξη να τελεστεί κατά τη διάρκεια του γάμου ή της συμβίωσης. Τιμωρείται η σωματική βλάβη άρ.308παρ.1αΠΚ κατά αδύναμων ατόμων (ανήλικοι, ανυπεράσπιστοι), εφόσον αυτά (...εφόσον τα πρόσωπα αυτά (δηλ. οι ανήλικοι και οι ανυπεράσπιστοι) ... κατά τη γραμματική ερμηνεία του άρ.312Ν.ΠΚ) βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας. Δε διευκρινίζεται με την Αιτιολογική Έκθεση του Ν.4619/2019 και με μόνο εργαλείο τη γραμματική ερμηνεία, προκύπτει ότι στα θύματα των πράξεων του αρ.312ΠΚ περιλαμβάνονται ανήλικοι και ανυπεράσπιστα άτομα, εφόσον βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη (βάσει ...) και σωρευτικά συνοικούν με τον δράστη. Επιπλέον περιλαμβάνονται τα ανήλικα και ανυπεράσπιστα (διαζευκτικό «ή») που έχουν σχέση εργασίας ή υπηρεσίας με τον δράστη, χωρίς να διευκρινίζεται σαφώς αν πρέπει σωρευτικά και στην περίπτωση αυτή ο δράστης να έχει την επιμέλεια ή την προστασία του θύματος (Σημ.ευρύτερες οι διατάξεις του άρ.1παρ.2Ν.3500/2006). Απαιτείται Νομολογιακή προσέγγιση των θεμάτων αυτών προς επίλυση τους.

2) Εντελώς ελαφρά ενδοοικογενειακή σωματική κάκωση ή βλάβη (άρ.308παρ.1βΠΚ) με συνεχή συμπεριφορά³ (ΠΦ τουλ.1 έτος). Η συνεχή συμπεριφορά δεν προβλέπεται στο άρθρο 312ΠΚ, ούτε η εντελώς ελαφρά σωματική βλάβη του άρ.308παρ.1βΠΚ. Αν λοιπόν ο δράστης είναι μέλος της Οικογένειας κατά τον

³ Άρ.6παρ.1β: ή με συνεχή συμπεριφορά προξενεί εντελώς ελαφρά κάκωση ή βλάβη της υγείας του, με την έννοια του εδαφίου β' της παραπάνω διάταξης, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους.

N.3500/2006, τότε η πρόκληση εντελώς ελαφράς σωματικής βλάβης τιμωρείται κατά το άρτ.6παρ.1β, *μονο εφόσον* αποδεικνύεται συνεχή συμπεριφορά του δράστη. Διαφορετικά η δίωξη θα γίνει με το άρ.308παρ.1βΠΚ. Οι ασήμαντες σωματικές βλάβες και η λεκτική βία⁴, δεν περιλαμβάνονται στον Ν.3500/2006. Για τη σύνταξη του Κατηγορητηρίου δεν απαιτείται αναγραφή του κειμένου κατά το πρότυπο του άρθρου 98ΠΚ, αλλά ως εξής:

Στην Αθήνα, την ενώ ήταν μέλος οικογένειας κατά την έννοια του άρθρου 1 Ν.3500/2006, με συνεχή συμπεριφορά, προκάλεσε σε συγγενή του, κατά την έννοια του Ν.3500/2006, εντελώς ελαφρά σωματική βλάβη και *ειδικότερα*, στον ανωτέρω τόπο και χρόνο, με συνεχή συμπεριφορά, ασκώντας διαρκώς λεκτική βία και επιθετική συμπεριφορά από τον Σεπτέμβριο του 2020, ενώ ήταν σύζυγος της εγκαλούσας....., την χτυπούσε συνεχώς στο κεφάλι της, ενώ η εγκαλούσα κρατούσε το βρέφος στην αγκαλιά της, και γι αυτό η παθούσα συνεχώς κλειδωνόταν στο δωμάτιο για να αποφεύγει τη βίαιη συμπεριφορά του κατηγορουμένου, προκαλώντας σε αυτήν την 2021 εντελώς ελαφρές σωματικές βλάβες και συγκεκριμένα

Τι περιλαμβάνεται στην έννοια «συνεχή συμπεριφορά»; Πόσο επεκτείνεται χρονικά; Ορθότερα, στην έννοια αυτή περιλαμβάνεται η συνολική συμπεριφορά του μέλους της οικογένειας, *όχι μόνο σωματικής βίας, π.χ. του συζύγου, στο κρίσιμο χρονικό διάστημα* που ο δράστης οδηγήθηκε σταδιακά στη βίαιη συμπεριφορά προς τον άλλο σύζυγο. Μπορεί να *μην* είναι ποινικά κολάσιμη, αλλά όμως να αποτελεί συνεχή επιθετική/βίαιη/κακοποιητική συμπεριφορά (πχ. συνεχή λεκτική βία, συνεχή ψυχολογική καταπίεση, κακοποιητική συμπεριφορά εξαιτίας της χρήσης αλκοόλ... κ.λ.) που οδηγεί στην εκδήλωση μίας βιαιότητας με αποτέλεσμα την πρόκληση στο θύμα εντελώς ελαφράς σωματικής βλάβης ή ακόμη ή όπως θα δούμε στην παρ.4 του άρ.6 πχ. μεθοδευμένου ψυχικού πόνου, κ.λ..

3) Ενδοοικογενειακή επικίνδυνη σωματική βλάβη (άρθρο 6παρ.2α).

Στο άρθρο 6 παρ.2⁵ του νομοθετήματος προβλέπεται η επικίνδυνη ενδοοικογενειακή βλάβη, η οποία διαφοροποιείται από την επικίνδυνη σωματική βλάβη του άρθρου 309Ν.ΠΚ. Προβλέπεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών ενώ στο άρθρο 309ΝΝ.ΠΚ απειλείται ποινή φυλάκισης έως τρία έτη. Στην ενδοοικογενειακή επικίνδυνη σωματική βλάβη αρκεί η Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη ή η Ενδοοικογενειακή εντελώς ελαφρά σωματική βλάβη με συνεχή συμπεριφορά (άρ.6παρ.1) να ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ να προκαλέσει κίνδυνο για τη ζωή ή βαριά σωματική βλάβη (π.χ. συνεχή

⁴ Βλ.Β.Αρτινοπούλου, "Ενδοοικογενειακή Κακοποίηση Γυναικών", Ν.Βιβλιοθήκη2006, σελ.34: «Αναφορικά με τις μορφές βίας που είναι δυνατόν να παρουσιαστούν στην οικογένεια, η λεκτική βία εμφανίζει αρκετά υψηλά ποσοστά. ... Η πιθανότητα εμφάνισης της συγκεκριμένης μορφής βίας τείνει να μειώνεται ανάλογα με την ηλικία των παιδιών στην οικογένεια και να αυξάνεται με την κατάχρηση οιοπνευματωδών ή άλλων ουσιών. Υπό αυτή την έννοια, η λεκτική βία δεν αντικαθιστά τη σωματική βία, αντίθετα, είναι μέρος ενός δυσπροσαρμοστικού μοντέλου συμπεριφοράς, το οποίο είναι παραπλήσιο με αυτό της σωματικής κακοποίησης. Η ψυχολογική κακοποίηση στις στενές σχέσεις μεταξύ ενηλίκων έχει οριστεί ως κάθε συμπεριφορά που μειώνει την αυτό – εκτίμηση και το αίσθημα ασφάλειας ή αυτό – ελέγχου ενός συντρόφου. ... Αρκετά συχνά συσχετίζεται και με τη σωματική κακοποίηση, αν και έχει αναγνωριστεί ότι υπάρχουν πολλαπλές εκφάνσεις της εξουσίας στο/στη σύντροφο του εκτός των βίαιων σωματικών πράξεων ... ».

⁵ Άρ.6παρ.2α. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είναι δυνατόν να προκαλέσει στο θύμα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών.

χτυπήματα στον αυχένα που ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ να προκαλέσουν (Δεν χρειάζεται και να την προκαλέσει κατά την αντικειμενική υπόσταση) με τη συνεχή συμπεριφορά βλάβη στον αυχένα κλ). Στο άρθρο 309ΠΚ πρέπει η Σωματική βλάβη του άρθρου 308παρ.1αΠΚ να τελεστεί με τέτοιο τρόπο (πχ πλήξη κεφαλής με αιχμηρό όργανο) ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΣΕ να προκαλέσει (συγκεκριμένης διακινδύνευσης) κίνδυνο ζωής ή βαριά σωματική βλάβη⁶. Με τη διατύπωση του άρθρου 6 παρ.2α, κάθε σωματική βλάβη της παραγράφου 1 είναι δυνατόν να αποτελέσει ενδοοικογενειακή επικίνδυνη σωματική βλάβη. Πολύ σημαντική η διαφορά μεταξύ των φράσεων, κατά την εκδίκαση των υποθέσεων, «ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ» (δηλ. κατά οποιονδήποτε τρόπο να είναι δυνατόν να ...) και «ΜΕ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ», αν και τα δύο εγκλήματα είναι συγκεκριμένης διακινδύνευσης.

Όμως, στο άρθρο 312παρ.1βΠΚ η πράξη του άρθρου 309ΠΚ (ΜΕ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ) τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο ετών, όταν τελείται μεταξύ Συζύγων ή Συντρόφων, κατά τη διάρκεια του γάμου ή της συμβίωσης (Αντιθέτως στο άρ.6παρ.2^α, η γραμματική διατύπωση είναι ευρύτερη και μπορεί να περιλάβει πράξη της παρ.1, που με οποιονδήποτε τρόπο είναι δυνατόν να προκαλέσει κίνδυνο ζωής ή βαριά σωματική βλάβη). Τιμωρείται η επικίνδυνη σωματική βλάβη κατά αδύναμων ατόμων (ανήλικα, ανυπεράσπιστα), εφόσον αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας (βλ.ανωτ.).

⁶ Α.Π.360/2021, Α' ΝΟΜΟΣ: «Από τις άνω διατάξεις του άρθρου 6 παρ.1 και 2 του ν. 3500/2006 προκύπτει, ότι εισάγεται ένα ιδιωνύμο πλημμέλημα ενδοοικογενειακής σωματικής βλάβης (delictum sui generis), απλής ή επικίνδυνης σωματικής βλάβης, τα οποία χαρακτηρίζονται ως εγκλήματα διαζευκτικώς ή υπαλλακτικώς μικτά, εφόσον τελούνται με οριζόμενους τρόπους. Ειδικότερα, για τη στοιχειοθέτηση του ανωτέρω εισαγόμενου ιδιωνύμου εγκλήματος της ενδοοικογενειακής βίας, της επικίνδυνης σωματικής βλάβης, απαιτείται πρόκληση σωματικής κάκωσης ή βλάβης της υγείας από ένα μέλος οικογένειας σε άλλο μέλος της ίδιας οικογένειας, όπως η τελευταία ορίζεται στο άρθρο 1 παρ.2 και 3 άνω νόμου, η οποία (κάκωση ή βλάβη) είναι δυνατόν να προκαλέσει στο θύμα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη κατά οποιοδήποτε τρόπο, πρέπει δε να καθορίζεται από το δικαστήριο, αναλόγως των περιστατικών που προβάλλονται και γίνονται αποδεκτά, αν προκάλεσε η σωματική βλάβη κίνδυνο για τη ζωή του θύματος ή βαριά σωματική του βλάβη, καθώς επίσης (απαιτείται) και δόλος του δράστη κατευθυνόμενος στην παραγωγή αυτών των αποτελεσμάτων. Σωματική βλάβη είναι η εμφανής και διακριτή κάκωση του σώματος με επιβλαβή αποτελέσματα στην ακεραιότητα του σώματος, επέρχεται δε με επενέργειες που προκαλούν βλάβη της ύλης του σώματος (οιδήματα, εκδορές, τραύματα) ή απώλεια ύλης του (μελών ή οργάνων) ή παραμορφώσεις του σώματος (π.χ. αποκοπή των μαλλιών). Τα εγκλήματα της σωματικής βλάβης διαβαθμίζονται αναλόγως της σπουδαιότητάς τους, ενώ η σωματική κάκωση μπορεί να είναι ταυτόχρονα και βλάβη της υγείας, χωρίς να είναι τούτο απαραίτητο. Η τελευταία συνίσταται σε διατάραξη των εσωτερικών λειτουργιών. Αλλά και η βλάβη υγείας μπορεί να επέλθει χωρίς σωματική κάκωση. Μπορεί επίσης, είτε να εμφανιστούν χωριστά, είτε να είναι η μία συνέπεια της άλλης. Ενόψει της διαζευκτικής διατύπωσης της διάταξης του άρθρου 6 παρ.2 εδ. β' ν.3500/2006, είναι απαραίτητο στην καταδικαστική για ενδοοικογενειακή επικίνδυνη σωματική βλάβη απόφαση να καθορίζεται ποια από τις ως άνω δύο διακινδυνεύσεις δέχεται το δικαστήριο ότι συνέτρεξε στη συγκεκριμένη περίπτωση, δηλαδή διακινδύνευση για τη ζωή ή βαριά σωματική βλάβη. Αυτό δεν στερείται εννόμων συνεπειών διότι η παραδοχή της μιας ή της άλλης περίπτωσης οδηγεί πρακτικώς σε διαφοροποίηση της ποινικής μεταχείρισης του κατηγορουμένου αφού στην πρώτη περίπτωση πλήττεται αγαθό υπέρτερο από τη σωματική υγεία ή ακεραιότητα και η ποινή θα καθοριστεί με βάση τα κριτήρια του άρθρου 79 ΠΚ».

4) **Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη σε βάρος εγκύου ή σε βάρος μέλους της οικογένειας που από οποιαδήποτε αιτία είναι ανίκανο να αντισταθεί (άρθρο 6παρ.3α ΠΚ⁷).** Η πράξη αυτή τιμωρείται όταν κάθε μορφή ενδοοικογενειακής σωματικής βλάβης της παρ.1 τελείται σε βάρος εγκύου, μέλους της οικογένειας κατά το άρθρο 1παρ.2 ή σε βάρος ανίκανου από οποιαδήποτε αιτία να αντισταθεί, επίσης μέλους της οικογένειας κατά το άρ.1παρ.2Ν.3500/2006. Τυποποιείται ως Αυτοτελές έγκλημα με αυξημένη προβλεπόμενη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο έτη.

Αντιθέτως στο άρθρο 312παρ.2ΠΚ, η πράξη σε βάρος εγκύου συνιστά επιβαρυντική περίπτωση ΜΟΝΟ όταν η πράξη του άρθρου 312ΠΚ τελείται σε βάρος συντρόφου ή συζύγου, με χρονικό όριο τη λήξη της διάρκειας συμβίωσης ή του γάμου.

Στην παρ.1 του άρθρου 312ΠΚ προβλέπεται η προστασία ανηλίκων και των προσώπων που δεν μπορούν να υπερασπίσουν τον εαυτό τους, ΕΦΟΣΩΝ όμως τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη, βάσει Νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί τους σχέση εργασίας ή υπηρεσίας (βλ.ανωτ.). Το επιβαρυντικό στοιχείο της εγκυμοσύνης δεν προβλέπεται στις περιπτώσεις των προσώπων αυτών του άρ.312ΠΚ.

Αντιθέτως στο άρθρο 6παρ.3αΝ.3500/2006, δεν υπάρχουν προϋποθέσεις (όπως αυτές στο άρθρο 312παρ.1ΠΚ) για την τιμωρία του δράστη, αρκεί αυτός να είναι μέλος της οικογένειας κατά το άρ.1παρ.2Ν.3500/2006 και το θύμα να είναι πρόσωπο μέλος της οικογένειας σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή ανίκανο να αντισταθεί, που ως έννοια εκτιμάται αξιολογικά και από το Δικαστήριο (ηλικιωμένο, άτομο με αναπηρία, μέλος της οικογένειας με ασθένεια ή προσωρινή αναπηρία, κ.λ.).

Σημειώνεται η διαφορά μεταξύ του άρ.6παρ.3^α και άρ.312ΠΚ, ότι στην πρώτη περίπτωση τιμωρείται η πράξη του άρ.6παρ.1 σε βάρος εγκύου ή ανίκανου να αντισταθεί προσώπου. Ενώ στο άρ.312ΠΚ τιμωρείται η πράξη αρ.308παρ.1^αΠΚ, 309ΠΚ, άρ.310παρ.1^α,παρ.2βΠΚ (Ν.ΠΚ), 311ΠΚ σε βάρος αδύναμων ατόμων και συζύγων/συντρόφων (στην τελευταία περίπτωση η εγκυμοσύνη επιβαρυντικό στοιχείο).

5) **Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη που τελέσθηκε ενώπιον ανηλίκου μέλους της οικογένειας (άρθρο 6 παρ.3β⁸).** (Π.Φ. τουλ.1 έτος)

Στην Αιτιολογική Έκθεση αναφέρεται «Σημαντική και εν πολλοίς πρωτοποριακή στο παρόν σχέδιο νόμου είναι η αντιμετώπιση των ανηλίκων ως θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, ακόμη και όταν οι σχετικές πράξεις δεν στρέφονται άμεσα εναντίον τους, αλλά απλώς τελούνται ενώπιόν τους». Εν προκειμένω, ελήφθησαν υπόψη επιστημονικά δεδομένα⁹, σύμφωνα με τα οποία οι πράξεις

⁷ Άρ.6παρ.3α. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου τελέσθηκε σε βάρος εγκύου ή σε βάρος μέλους της οικογένειας το οποίο, από οποιαδήποτε αιτία, είναι ανίκανο να αντισταθεί, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών και αν η πράξη τελέσθηκε ενώπιον ανήλικου μέλους της οικογένειας, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους.

⁸ Άρ.6παρ.3β. ... και αν η πράξη τελέσθηκε ενώπιον ανήλικου μέλους της οικογένειας, τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον, ενός έτους.

⁹ Βλ. έρευνες στη Φ.Μηλιώνη "Η γυναίκα θύμα – δράστις και η προληπτική αξία των προγραμμάτων

ενδοοικογενειακής βίας επιδρούν αρνητικά στην ψυχοκοινωνική εξέλιξη των ανηλίκων, με κίνδυνο το φαινόμενο να διαιωνίζεται. Για το λόγο αυτόν θεωρείται διακεκριμένη παραλλαγή στην Αιτ/κή Έκθ.(II,αριθμ.3) του εγκλήματος της ενδοοικογενειακής σωματικής βλάβης, όταν διαπράττονται οι σχετικές πράξεις ενώπιον ανηλίκου μέλους της οικογένειας (άρ.6παρ.3β)» και παρακάτω «δεδομένου ότι το θύμα ενδοοικογενειακής βίας θεωρείται και το ανήλικο μέλος της οικογένειας, ενώπιον του οποίου ασκείται η βία αυτή, έπεται ότι, νόμιμα αντιπροσωπευόμενο, μπορεί να ασκήσει ίδια δικαιώματα στο πεδίο του Αστικού ή του Ποινικού δικαίου».

Δηλαδή με τον Ν.3500/2006 προστατεύεται τόσο το ανήλικο μέλος της οικογένειας (εννοείται κατά το άρθρο 1παρ.2 του Νόμου) ενώπιον του οποίου τελείται η πράξη ενδοοικογενειακής βίας, όσο και το κάθε ανήλικο πρόσωπο που συνοικεί στην οικογένεια, που θεωρείται μέλος της οικογένειας, με ευρύτερη έννοια κατά το άρ.1παρ.2β. Όμως, το ανήλικο πρόσωπο είναι και ανίκανο να αντισταθεί, π.χ. λόγω κάποιας ασθένειας είτε και λόγω της ανηλικότητάς του κ.λ. Τότε προστατεύεται και από τη διάταξη του άρ.6παρ.3^α του Νόμου, όταν υφίσταται το ίδιο ενδοοικογενειακή βία ως «ανίκανο να αντισταθεί». Με την παρ.3β το ανήλικο μέλος προστατεύεται έτσι και αλλιώς, με μοναδικό γνώμονα την ηλικία του, με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 1 έτος. Η παράγραφος 3β εφαρμόζεται όταν το έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας τελείται ενώπιόν του και όχι όταν τελείται σε βάρος του.

Αντιθέτως με την παρ.1 του άρθρου 312ΠΚ προστατεύεται το ανήλικο θύμα από τον δράστη που του προκαλεί σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του ΕΦΟΣΟΝ όμως το ανήλικο αυτό βρίσκεται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικεί με τον δράστη ή έχει μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας (βλ.ανωτ.). Με το άρθρο 312παρ.3ΠΚ ορίζεται ότι εξομοιώνεται η τέλεση των προηγούμενων παραγράφων ενώπιον ανηλίκου, δηλ. η πράξη του άρ.308παρ.1αΠΚ, του άρ.309ΠΚ, του άρ.310παρ.1αΝ.ΠΚ, άρ.310παρ.1βΝ.ΠΚ, του άρ.311ΠΚ (κατά τους όρους των παρ.1,2 άρ.312ΠΚ), αλλά και οι πράξεις σε βάρος συζύγου ή συντρόφου, με επιβαρυντική περίπτωση της εγκυμοσύνης του θύματος (άρ.312παρ.3ΠΚ) με την πρόκληση σωματικής βλάβης σε βάρος ανηλίκου κατά την παρ.1αΠΚ (δηλ. σαν την πράξη του άρθρου 308παρ.1αΠΚ), όταν αυτές τελούνται ενώπιόν του. Από τον συνδυασμό των παρ.3 και παρ.1 του άρθρου 312ΠΚ, μπορεί να λεχθεί κατά μία άποψη ότι με την παρ.3 προστατεύεται το ανήλικο πρόσωπο που βρίσκεται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συνοικεί με τον δράστη ή έχει μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας. *Ορθότερα*, στο αρ.312παρ.3Ν.ΠΚ δε διευκρινίζεται από τη γραμματική

για βίαιους άνδρες" στα Πρακτικά Επιμορφωτικής Ημερίδας, με επιμέλεια της ίδιας και τίτλο "Ενδοοικογενειακή βία: Προοπτικές μετά τον ν.3500/2006", εκδ.Αντ.Ν.Σάκκουλας2008,σελ.287: «Σε ποσοστό 28,4% τα παιδιά είναι παρόντα σε βίαιο συμβάν, όταν, δε, συμβαίνει αυτό προσπαθούν να ηρεμήσουν τον βίαιο σύζυγο ή σύντροφο. Εξάλλου, την κακοποιητική σχέση της μητέρας του αφουγκράζεται το παιδί όντας ακόμη έμβρυο. Πολλά ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι η κακοποιητική σχέση κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης είναι ικανή να αφήσει εμφανή σημάδια στο έμβρυο, όπως έλλειψη βάρους, ενώ τα κακοποιημένα παιδιά ή τα παιδιά μάρτυρες βίαιων περιστατικών στην οικογένεια παρουσιάζουν μία σειρά συμπτωμάτων, είτε νευροφυσιολογικών είτε συμπεριφορικών είτε ψυχολογικών ... ».

ερμηνεία και την Αιτιολογική Έκθεση του άρθρου, επομένως περιλαμβάνεται στα θύματα οποιοδήποτε ανήλικο, χωρίς να χρειάζεται να συνοικεί, να βρίσκεται υπό την επιμέλεια, υπό εργασιακή σχέση, κ.λ.. Εξάγεται, όμως, ευχερώς το συμπέρασμα ότι η προστασία του Ν.3500/2006 (άρ.1παρ.2β, άρ.6παρ.3^α,β) είναι ευρύτερη ως προς την προστασία της ανηλικότητας.

6) άρθρο 6παρ.5Ν.3500/2006. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα και όταν ο δράστης εργάζεται σε φορέα παροχής κοινωνικής μέριμνας, η δε πράξη του στρέφεται σε βάρος προσώπου, το οποίο δέχεται τις υπηρεσίες του φορέα αυτού. Με τη διάταξη αυτή η Χώρα μας συμμορφώθηκε με τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης (Ν.1426/1984). Προστατεύεται η σωματική ακεραιότητα και η ψυχική υγεία όλων των προσώπων που διαμένουν σε φορείς παροχής κοινωνικής φροντίδας και προστασίας, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος που διέπει τη λειτουργία τους ή απολαύουν των υπηρεσιών που προσφέρουν οι εν λόγω φορείς, από πράξεις βίας των εργαζομένων στους φορείς (ιδιαίτερο, ιδιώνυμο).

7) Ενδοοικογενειακή παράνομη βία (άρθρο 7 παρ.1)¹⁰.

Με το άρθρο 7 αντιμετωπίζονται οι σοβαρότερες προσβολές της προσωπικής ελευθερίας του θύματος ενδοοικογενειακής βίας. Πρόκειται και στην περίπτωση αυτή για διακεκριμένη παραλλαγή (Αιτ.Εκθ.άρ.7) του άρθρου 330ΠΚ. Επισημαίνεται εν προκειμένω ωστόσο ότι σε σύγκριση με το άρ.330ΠΚ, αφενός μεν διευρύνεται η έννοια της βίας ως μέσο τέλεσης του εγκλήματος (αρκεί και βία κατά πραγμάτων), αφετέρου, δε, περιορίζεται η έννοια της απειλής (απειλή με σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο αντί της απειλής σωματικής βίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης που προβλέπεται στο αρ.330ΠΚ). (βλ.Αιτ.Εκθεση άρ.7)

Η παράνομη Βία του άρθρου 330ΝΠΚ απαιτεί για τη στοιχειοθέτησή της πράξης «Σωματική Βία» ή «Απειλή Σωματικής Βίας» ή «Απειλή άλλης παράνομης πράξης/παράλειψης». Αντιθέτως, με το άρθρο 7παρ.1Ν.3500/2006 απαιτείται "Βία", άρα οποιαδήποτε μορφή βίας και όχι μόνο τη σωματική, αλλά "απειλή με σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο" αντί της ευρύτερης απειλής σωματικής βίας ή άλλης παράνομης πράξης/παράλειψης¹¹. Με το άρθρο 330παρ.2ΠΚ προστατεύονται οι σύζυγοι και οι σύντροφοι, μόνο κατά τη διάρκεια της συμβίωσης και του γάμου, καθώς και τα

¹⁰ 1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο εξαναγκάζει άλλο μέλος χρησιμοποιώντας βία ή απειλή με σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή χωρίς το θύμα να υποχρεούται προς τούτο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών, ανεξάρτητα από το αν το απειλούμενο κακό στρέφεται εναντίον του ίδιου του θύματος ή κάποιου από τους οικείους του υπό την έννοια της περίπτωσης β' του άρθρου 13 του Ποινικού Κώδικα.

¹¹ Σχετ.Συμβ.Πλημ.Ρόδου 04/2021, Α'ΝΟΜΟΣ «Απόπειρα ληστοειδούς εκβίασης. Απειλή με την επίδειξη αεροβόλου ενωμένη με επικείμενο κίνδυνο ζωής. Δεν ασκεί επιρροή αν το όπλο είναι ψεύτικο, κρίσιμο είναι αν ο απειλούμενος κίνδυνος εμφανίζεται ως πραγματοποιήσιμος έστω αν δεν είναι πραγματικός. Απαιτείται η δυνατότητα επέλευσης περιουσιακής ζημίας συνεπεία της εξαναγκασθείσας πράξης. Δεν μπορούσε να επέλθει μεταβίβαση ακινήτου στα ΚΕΠ, διότι απαιτείται συμβολαιογραφικός τύπος. Μεταβολή της κατηγορίας σε απόπειρα παράνομης ενδοοικογενειακής βίας, διότι ο κατηγορούμενος ως μέλος οικογένειας επιχείρησε να εξαναγκάσει τη μητέρα του χρησιμοποιώντας απειλή με σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο σε πράξη (μεταβίβαση της κυριότητας ακινήτου της) χωρίς αυτή να υποχρεούται, η οποία τελικά δεν εξαναγκάστηκε».

ανήλικα, τα πρόσωπα που δεν μπορούν να υπερασπίσουν τον εαυτό τους, εφόσον (τα ανήλικα και τα ανυπεράσπιστα πρόσωπα) βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης ή πραγματικής κατάστασης, συννοικούν με τον δράστη ή έχουν μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας (βλ.ανωτ. Σημ.ευρύτερη η προστασία με το άρ.1παρ.2Ν.3500/2006).

8) ενδοοικογενειακή απειλή (άρθρο 7 παρ.2) ιδ.κατωτέρω.

9) Ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας (άρθρο 9 παρ.1)¹². ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας σε βάρος ανηλίκου (άρθρο 9 παρ.2) .

Με το άρθρο 9 αντιμετωπίζονται οι ενδοοικογενειακές προσβολές της γενετήσιας αξιοπρέπειας. «Στο άρθρο 9 Ν.3500/2006 τυποποιούνται ουσιαστικά όλες οι πράξεις μείωσης της τιμής με λόγο ή έργο, εφόσον έχουν ιδιαίτερα μεγάλη ένταση και αναφέρονται στο χώρο της γενετήσιας ζωής» (ΜΟΕ Ιωαν.30/2017, Α ΝΟΜΟΣ).

Σε αντίθεση με το άρθρο 337ΠΚ, η σοβαρότητα της επίθεσης κατά της γενετήσιας αξιοπρέπειας δεν αναφέρεται εν προκειμένω στη βάνανυση προσβολής της τιμής, αλλά στον ιδιαίτερα ταπεινωτικό τρόπο με τον οποίο διαπράχθηκε (με ιδιαίτερα ταπεινωτικό λόγο ή έργο). Σχέδιο Κατηγορητηρίου: Στην Αθήνα, την ... , ενώ ήταν κατιών συγγενής πρώτου βαθμού εξ αίματος, ήτοι μέλος οικογένειας, κατά την έννοια το άρθρου 1παρ.2α Ν.3500/2006, προσέβαλε την αξιοπρέπεια άλλου μέλους της οικογένειας, με ιδιαίτερα ταπεινωτικό έργο που ανάγεται στη γενετήσια ζωή και συγκεκριμένα, στον ανωτέρω τόπο και χρόνο, ενώ ήταν υιός του εγκαλούντος....., κατέβασε το παντελόνι του έβγαλε τα γεννητικά του όργανα και άρχισε να τα επιδεικνύει στον πατέρα του, προσβάλλοντας, με την ιδιαίτερα ταπεινωτική πράξη που ανάγεται στην γενετήσια ζωή, την αξιοπρέπειά του θύματος.

Με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 9 προστατεύεται με αυστηρότερη ποινή το ανήλικο θύμα, μέλος της οικογένειας κατά το άρ.1παρ.2Ν.3500.2006. Με τον ΝΝ.ΠΚ, η δίωξη για προσβολή της Γενετήσιας Αξιοπρέπειας ανηλίκου είναι αυτεπάγγελτη, ενώ αν οι χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα, οι προτάσεις που αφορούν γενετήσιες πράξεις, οι γενετήσιες πράξεις ενώπιον του ανηλίκου ή η επίδειξη γεννητικών οργάνων έχουν ως θύμα ανήλικο κάτω των 12 ετών επισύρεται ποινή φυλάκισης έως 2 έτη. Για τη στοιχειοθέτηση του αρ.337ΠΚ απαιτείται «βάνανυση προσβολή της τιμής άλλου», ενώ στο άρθρο 9 «η προσβολή της αξιοπρέπειας άλλου μέλους της, με ιδιαίτερα

¹² Ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας, 1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προσβάλλει την αξιοπρέπεια άλλου μέλους της, με ιδιαίτερα ταπεινωτικό λόγο ή έργο που ανάγεται στη γενετήσια ζωή του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

2. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών μέχρι τριών ετών τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου, αν ο παθών είναι ανήλικος.

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα και όταν ο δράστης εργάζεται σε φορέα παροχής κοινωνικής μέριμνας, η δε πράξη του στρέφεται σε βάρος προσώπου, το οποίο δέχεται τις υπηρεσίες του φορέα αυτού.

ταπεινωτικό λόγο ή έργο που ανάγεται στη γενετήσια ζωή του», που ως φράση είναι ευρύτερη στην έννοια της. Μπορεί να υπαχθεί έτσι στην νομοτυπική μορφή του άρθρου 9 κάθε πράξη που μπορεί να χαρακτηριστεί από το Δικαστήριο ως ιδιαίτερα ταπεινωτική για τη γενετήσια ζωή του θύματος της ενδοοικογενειακής βίας.

Σημαντικό: 1) Με την παρ.3 του άρθρου 337ΠΚ προστατεύεται ο ανήλικος έως 15 ετών, που αποκτά επαφή με ενήλικο χρήστη του διαδικτύου ή χρήστη άλλων μέσων ή τεχνολογιών πληροφορικής, όταν προσβάλλεται η τιμή του στο πεδίο της γενετήσιας ζωής από χειρονομίες ή προτάσεις του ενηλίκου δράστη.

2) Με την παρ.3 του άρθρου 9Ν.3500/2006 προστατεύονται τα πρόσωπα που δέχονται τις υπηρεσίες σε Φορέα Παροχής Κοινωνικής Έρευνας (αντίστ.άρ.6παρ.5).

10) Παρακώλυση απονομή της δικαιοσύνης (άρθρο 10)¹³.

Με το άρθρο 10 αντιμετωπίζεται κάθε προσπάθεια εκφοβισμού ή δελεασμού των μαρτύρων, οι οποίοι καλούνται να καταθέσουν στο πλαίσιο αστικής ή ποινικής δίκης για υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας.

Β) Κακουργήματα:

1) Ενδοοικογενειακή βαριά σωματική βλάβη (άρθρο 6 παρ.2β)¹⁴ με επιβαρυντική περίπτωση όταν ο υπαίτιος επεδίωκε ή γνώριζε και αποδέχθηκε το αποτέλεσμα της πράξης του (άρθρο 6 παρ.2γ).

Όταν η πράξη του άρθρου 6παρ.1α και η εντελώς ελαφρά σωματική βλάβη με συνεχή συμπεριφορά (άρ.6παρ.1β) ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ να προκαλέσει κίνδυνο για τη ζωή ή βαριά σωματική βλάβη και έχει ως επακόλουθο τη βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση του θύματος επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη. Το επακόλουθο, κατά τη γραμματική διατύπωση, πρέπει να οφείλεται *τουλάχιστον* σε αμέλεια του δράστη¹⁵ ως προς το βαρύτερο αποτέλεσμα, χωρίς όμως να εξετάζεται ο τρόπος που τελέστηκε η πράξη.

¹³ Άρ.10: Όποιος σε υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας απειλεί μάρτυρα ή μέλος της οικογένειάς του ή ασκεί βία εναντίον του ή τον δωροδοκεί, με σκοπό την Παρακώλυση απονομής της δικαιοσύνης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών έως τριών ετών.

¹⁴ Άρθρο 6παρ.2Ν.3500/2006: Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είναι δυνατόν να προκαλέσει στο θύμα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση, τουλάχιστον, δύο ετών. Αν επακολούθησε βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών. Αν ο υπαίτιος επεδίωκε ή γνώριζε και αποδέχθηκε το αποτέλεσμα της πράξης του, τιμωρείται με κάθειρξη.

¹⁵ Αιτ.Εκθεση Ν.4619/2019 άρ.29: «Ορίστηκε ειδικότερα αρχικά ότι το αποτέλεσμα που προκαλείται από την πράξη θα πρέπει να είναι αυτοτελώς τυποποιημένο στο νόμο ως έγκλημα αμέλειας. Έτσι μπορεί να θεωρείται έγκλημα εκ του αποτελέσματος λ.χ.η θανατηφόρα έκθεση ή η θανατηφόρα ληστεία, όχι όμως και το έγκλημα της διάδοσης ασθένειας ζώων (άρθρο 283 Π.Κ.) που έχει ως αποτέλεσμα την θανάτωση ή διαρκή βλάβη των ζώων άλλου. ... Μια δεύτερη αλλαγή αναφέρεται στην υποκειμενική κάλυψη του αποτελέσματος από τον δράστη. Σύμφωνα με το γράμμα της ισχύουσας διάταξης του άρθρου 29Π.Κ., το αποτέλεσμα της πράξης πρέπει να καλύπτεται από αμέλεια του υπαιτίου. Με τον περιορισμό αυτό αποκλείεται η επιβολή της αυξημένης ποινής του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος στις περιπτώσεις που ο δράστης του βασικού εγκλήματος δεν έχει υπαιτιότητα για την πρόκληση του περαιτέρω αποτελέσματος. Από την άλλη όμως πλευρά, με τον περιορισμό αυτό δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας στις περιπτώσεις που ο δράστης καλύπτει με δόλο το αποτέλεσμα της πράξης του και η αληθινή συρροή των δύο εγκλημάτων δόλου αποδίδει ποινική κύρωση μικρότερη από εκείνη του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος υιοθετήθηκε η λύση της διεύρυνσης του

Αντίστοιχη διάταξη στον ΝΝ.ΠΚ είναι η παρ.1 του άρ.310ΝΝ.ΠΚ, σύμφωνα με την οποία «Αν η πράξη του άρθρου 308 (παρ.1α,β) είχε ως επακόλουθο τη βαριά σωματική βλάβη επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους». Σύμφωνα με την Αιτ.Εκθεση Ν.4855/2021 αρ.64, «Επανέρχεται ως διακεκριμένη περίπτωση η βαριά σωματική βλάβη που προκύπτει ως περαιτέρω αποτέλεσμα **μιας απλής ή επικίνδυνης σωματικής βλάβης**, όπως ένα κτύπημα που καταλήγει σε αναπηρία. Πρόκειται για εκ του αποτελέσματος διακρινόμενο έγκλημα, όπου από μια απλή ή επικίνδυνη σωματική βλάβη, τελούμενη με δόλο, προκύπτει από αμέλεια το βαρύτερο αποτέλεσμα της βαριάς σωματικής βλάβης. Η αυξημένη απαξία της περίπτωσης αυτής δεν μπορεί να καλυφθεί από την επικίνδυνη σωματική βλάβη του άρθρου 309 ΠΚ, αφενός διότι η τελευταία δεν προϋποθέτει ως αποτέλεσμα τη βαριά βλάβη αλλά μόνο τον κίνδυνό της και αφετέρου διότι, αν ο δράστης αποδέχεται μόνο την απλή αλλά όχι και τον κίνδυνο βαριάς βλάβης, θα εφαρμοζόταν το άρθρο 308 ΠΚ που αφορά στην απλή βλάβη, μολονότι παρήγαγε από αμέλεια τη βαριά βλάβη» (Τελείται και με ενδεχόμενο δόλο ως προς το βαρύτερο αποτέλεσμα. σχετ. στον Μ.Μαργαρίτη, ΕρμΠΚ, άρ.310ΠΚ, αριθμ.9).

Στον ΝΝ.ΠΚ τιμωρείται η βαριά σωματική βλάβη κατά το άρ.310παρ.2αΠΚ, σύμφωνα με το οποίο «Όποιος προκαλεί σε άλλον βαριά σωματική βλάβη τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών», όπου αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος και ο δόλος άμεσος β' βαθμού¹⁶ για την πρόκληση στο θύμα βαριάς σωματικής βλάβης (άρ.310παρ.3ΠΚ).

Αντίστοιχη διάταξη δεν υπάρχει στον Ν.3500/2006. Όμως με το άρθρο 6 παρ.2β τιμωρείται η βαριά σωματική βλάβη με την επιβαρυντική περίπτωση «Αν ο υπαίτιος επεδίωκε ή γνώριζε και αποδέχθηκε το αποτέλεσμα της πράξης του, τιμωρείται με κάθειρξη», δηλαδή η βαριά σωματική βλάβη που τελείται από τον δράστη με δόλο σκοπού (όπως στο άρ.310παρ.2βΝΝ.ΠΚ) ή άμεσο δόλο β' βαθμού (γνώριζε και αποδέχθηκε). Στην περίπτωση αυτή δεν αρκεί ο ενδεχόμενος, με τον οποίο ο δράστης προβλέπει ότι είναι δυνατόν να παραχθεί το αξιόποιο αποτέλεσμα και δεν απέχει από την ενέργειά του, αποδεχόμενος την παραγωγή του αποτελέσματος.

2) «Βασανισμός θυματος ενδ.βίας (άρθρο 6 παρ.4α) με επιβαρυντική περίπτωση όταν το θύμα είναι ανήλικος (άρθρο 6 παρ.4β)¹⁷.

Σχέδιο Κατηγορητηρίου: Στην Αθήνα, την ... με συνεχή συμπεριφορά προκάλεσε μεθοδευμένα ψυχικό πόνο σε περισσότερα μέλη της οικογενείας του, ικανού να

περιεχομένου του εκ του αποτελέσματος εγκλήματος. Ορίζεται ειδικότερα ότι η αυξημένη ποινή του εγκλήματος αυτού επιβάλλεται όταν το αποτέλεσμα μπορεί να αποδοθεί **τουλάχιστον** σε αμέλεια του υπαίτιου – καλύπτοντας έτσι και τις περιπτώσεις που το αποτέλεσμα καλύπτεται από δόλο – διευκρινίζοντας όμως παράλληλα ότι τούτο είναι δυνατό μόνο όταν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα κατ' άλλη διάταξη».

¹⁶ Αιτ.ΕΚθεση Ν.4855/2021 αρ.64 « ... Ακόμα επιβάλλεται αναλογικά η απαξία της εκ του αποτελέσματος βαριάς σωματικής βλάβης να διαφοροποιηθεί από εκείνη των βαρύτερων περιπτώσεων που η βαριά βλάβη καλύπτεται με δόλο, όπως ενδεχόμενο ή άμεσο β' βαθμού. Αυξάνεται επομένως η ποινή της τελευταίας σε φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών. ...».

¹⁷ Άρ.6παρ.4Ν.3500/2006. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου συνιστά μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης, επικίνδυνης για την υγεία, ή ψυχικού πόνου, ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση του θυματος, επιβάλλεται κάθειρξη. Αν το θύμα είναι ανήλικος, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη και μεθοδευμένα έντονο σωματικό πόνο και συγκεκριμένα, στον ανωτέρω τόπο και χρόνο, ενώ είναι σύζυγος και πατέρας δύο τέκνων παρουσίαζε βίαιο χαρακτήρα ... ευρισκόμενος συνεχώς σε κατάσταση μέθης, φωνασκώντας και υβρίζοντας τα τέκνα του, χειροδικώντας καθημερινώς σε βάρος της συζύγου του, φωνάζοντας σε αυτούς «να πάρουν τα πράγματά τους και να φύγουν», με συνεχείς απειλές, κλωτσιές στα μέλη της οικογένειας, από τα οποία ... , με σκοπό από τη μεθοδευμένη συμπεριφορά η σύζυγος και τα τέκνα του να εμφανίσουν σημάδια έντονου ψυχικού πόνου ... , ικανού να επιφέρει στην προσωπικότητα τους σοβαρή ψυχική βλάβη ... και έντονο σωματικό πόνο καθώς ήδη η σύζυγος ... και τα δύο τέκνα

Διακεκριμένες παραλλαγές του άρ.6παρ.1Ν.3500/2006 κατά την Αιτ/κή Έκθ. (Π.αριθμ.3, άρθ.6). Ο δράστης τελεί πράξη της παρ.1 άρθρου 6 με τρόπο που συνιστά μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου/σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία/ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη. Ο δράστης πρέπει να διακατέχεται από τη θέληση (σκοπός) να προκληθεί έντονος πόνος ή σωματική εξάντληση επικίνδυνη για την υγεία ή ψυχικός πόνος ικανός να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη. Στο άρθρο προβλέπεται ιδίως η παρατεταμένη απομόνωση του θύματος. Προστατεύεται το ανήλικο πρόσωπο, που θεωρείται μέλος της οικογένειας κατά το άρ.1παρ.2Ν.3500/2006.

Στο άρθρο 312παρ.4ΝΠΚ τιμωρείται η μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία ή ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση, σε βάρος των **ανήλικων και ανυπεράσπιστων** «ΕΦΟΣΟΝ τα πρόσωπα αυτά» (βλ.ανωτ.). Εννοείται ότι στην περίπτωση αυτή υπάγονται και οι σύντροφοι/σύζυγοι κατά τη διάρκεια του γάμου/ κατά τη διάρκεια της συμβίωσης.

Εξομοιώνεται η πράξη με τη βαριά σωματική βλάβη του **άρ.310παρ.1αΝΠΚ (ή άρ.310παρ.2αΝΝ.ΠΚ) και του άρ.310παρ.2βΝΝ.ΠΚ** (βλ.ανωτ.). Συνεπάγεται ότι ο δράστης πρέπει να ενεργεί με δόλο σκοπού δηλ. να επιδιώκει «τον έντονο σωματικό πόνο» ή το «επικίνδυνο για την υγεία» ή «την επέλευση σοβαρής ψυχικής βλάβης». Ενώ με το άρ.310παρ.1αΝ.ΠΚ «Όποιος προκαλεί σε άλλον βαριά σωματική βλάβη τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους», που παρέπεμπε αρχικά το άρθρο 312παρ.1γΠΚ, ο δράστης πρέπει να διακατέχεται από ενδεχόμενο δόλο ή δόλο άμεσο β' βαθμού.

Ειδικότερα η Ενδοοικογενειακή Απειλή και η Απειλή μεταξύ συζύγων / συντρόφων, ανηλίκων, ανυπεράσπιστων στο νέο ΠΚ

1)Εύρος εφαρμογής:

- Με το άρθρο 7 παρ.2 Ν.3500/2006, σύμφωνα με το οποίο «Το μέλος της οικογένειας το οποίο προκαλεί τρόμο ή ανησυχία σε άλλο μέλος της οικογένειας, απειλώντας το με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση», το έγκλημα της ενδοοικογενειακής απειλής είχε εισαχθεί στο δίκαιο ως διακεκριμένη παραλλαγή¹⁸ (Αιτ/κή Έκθ.άρ.7) του άρθρου 333ΠΠΚ, που τιμωρούσε

¹⁸ Α.Π.243/2019, Α'ΝΟΜΟΣ: «Η ενδοοικογενειακή απειλή [άρθρ.7 παρ.2 του Ν.3500/2006] είναι αντεπαγγέλτως διωκόμενο, μη γνήσιο ιδιώνυμο έγκλημα και αποτελεί διακεκριμένη παραλλαγή του,

το έγκλημα της απειλής με ποινή φυλάκισης έως ένα έτος.

- Στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 333ΠΚ, με τον Ν.4619/2019, προστίθεται διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος της απειλής, με την οποία καλύπτονται πράξεις σε βάρος ανηλίκων και ανυπεράσπιστων ατόμων. Ενσωματώνονται, ως σημειώνεται στην Αιτιολογική Έκθεση του ΠΚ, στον Ποινικό Κώδικα οι πράξεις προσβολής της ελευθερίας που τελούνται στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας, στο μέτρο βέβαια που τα θύματα έχουν πράγματι ανάγκη αυξημένης προστασίας, στο μέτρο, δηλαδή, που αυτά βρίσκονται σε αδύναμη θέση.

Το άρθρο 333 του νέου ΠΚ (ΝΠΚ) εφαρμόζεται σε πράξη απειλής που έχει τελεστεί σε βάρος του:

Συζύγου ή του Συντρόφου κατά τη διάρκεια του γάμου/της συμβίωσης

Ανηλίκου ή ανυπεράσπιστου προσώπου, εφόσον τα πρόσωπα αυτά (ανήλικα, ανυπεράσπιστα) βρίσκονται υπό την:

Επιμέλεια ή Προστασία του δράστη βάσει νόμου, Δικαστικής απόφασης, ή πραγματικής κατάστασης, συνοικούν με αυτόν ή έχουν σχέση εργασίας ή υπηρεσίας.

2) Δικονομικές και Ουσιαστικού δικαίου επισημάνσεις

Η δίωξη στο άρθρο 7παρ.2 του Ν.3500/2006, αλλά και στο άρθρο 333παρ.2ΠΚ ασκείται αυτεπαγγέλτως. Πλαίσιο ποινής, για την πρώτη περίπτωση, προβλέπεται Φυλάκιση, ενώ για τη δεύτερη περίπτωση Φυλάκιση έως τρία έτη.

- Ο Εισαγγελέας υποχρεούται στη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, αν χαρακτηρίσει την πράξη ως ενδοοικογενειακή απειλή¹⁹, ενώ μπορεί να παραπέμψει τον ίδιο κατηγορούμενο απευθείας ενώπιον του Μον.Πλημ., αν ασκήσει δίωξη για το αρ.333παρ.2ΠΚ (άρ.43, 115ΚΠΔ)

- Παραγραφή στο άρθρο 7παρ.2 του Ν.3500/2006, όπως και στο άρθρο 333ΝΠΚ είναι πενταετής. Όμως, σε περίπτωση που το θύμα είναι ανήλικος, τότε η παραγραφή

κατ' άρθρο 333 παρ.1 ΠΚ, αδικήματος. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του πλημμελήματος της ενδοοικογενειακής απειλής δεν είναι η άσκηση βίας ή παράνομης πράξης εναντίον τρίτου, αλλά απειλή ασκήσεως βίας ή τελέσεως άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης. Η απειλή δε αυτή μπορεί να γίνει με οποιοδήποτε τρόπο, ήτοι προφορικά, εγγράφως, δια νευμάτων ή άλλων απειλητικών κινήσεων και με οποιαδήποτε γενικώς ενέργεια, με την οποία ο δράστης εξωτερικεύει τη θέλησή του να απειλήσει όχι εν προκειμένω οποιονδήποτε τρίτο αλλά τα μέλη της οικογένειας, όπως η έννοια αυτής [οικογένειας] αναφέρεται στην κατ' άρθρο 1 παρ.2 στοιχ.α' του Ν.3500/2006 διάταξη και ανήκουν οι σύζυγοι, οι γονείς και λοιπά αναφερόμενα πρόσωπα, χωρίς να απαιτείται η συγκατοίκησή τους, ενώ κατά τη διάταξη του άρθρου 1 παρ.2 στοιχ.γ' του ίδιου νόμου [όπως ίσχυε κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, πριν από το Ν.4531/2018] η περί ενδοοικογενειακής απειλής διάταξη εφαρμόζεται και στη μόνιμη σύντροφο του άνδρα ή στο μόνιμο σύντροφο της γυναίκας εφόσον τα πρόσωπα αυτά συνοικούν. Για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της ενδοοικογενειακής απειλής απαιτείται ακόμη δόλος του δράστη, ο οποίος συνίσταται στην εκ μέρους αυτού γνώση ότι η απειλούμενη ενέργεια του είναι βία ή άλλη παράνομη πράξη και στη θέληση να προκαλέσει σε άλλον τρόπο ή ανησυχία».

¹⁹ Α.Π.480/2019, Α ΝΟΜΟΣ: Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του Ν.3500/2006 και τους σκοπούς στους οποίους ο νόμος αυτός αποβλέπει, προκύπτει ότι η προηγούμενη διερεύνηση από τον αρμόδιο Εισαγγελέα της δυνατότητας ποινικής διαμεσολαβήσεως, πριν ακολουθήσει την ποινική διαδικασία σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, έχει αναχθεί από τον νόμο σε ειδική δικονομική προϋπόθεση, για την έγκυρη άσκηση της προβλεπόμενης επί των ανωτέρω παραβάσεων ποινικής δίωξης. Αν δεν τηρηθεί η διαδικασία αυτή δεν μπορεί να ασκηθεί ποινική δίωξη και η τυχόν ασκηθείσα πάσχει από απόλυτη ακυρότητα (171 παρ. 1 β ΚΠΔ), η οποία αφορά την προδικασία και πρέπει, κατά την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 173 παρ. 2 Κ ΠΔ, να προτείνεται μέχρι να καταστεί αμετάκλητη η παραπομπή.

αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωση του θύματος και για ένα έτος μετά²⁰. Αντιθ. Στο άρ.113παρ.4ΠΚ προβλέπεται αναστολή μόνο για κακουργήματα σε βάρος ανηλίκου, και για τα άρ.323Α ΠΚ, 324ΠΚ και τα εγκλήματα 19^{ου} Κεφαλαίου.

- Στο άρθρο 17 παρ.2 του Ν.3500/2006 προβλέπεται υποχρεωτικά η τήρηση της αυτόφωρης διαδικασίας.
- Στο άρθρο 18 του Ν.3500/2006 προβλέπεται η δυνατότητα επιβολής περιοριστικών όρων σε βάρος του δράστη, αν υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες κρίνεται απαραίτητο για την προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας του θύματος. Προβλέπεται τιμωρητική διάταξη στο άρθρο 18 για την παραβίαση των όρων.
- Στο άρθρο 19 του Ν.3500/2006 προβλέπεται η εξέταση μαρτύρων άνευ όρκου και η ανάγνωση της καταθέσεως του ανηλίκου στο ακροατήριο²¹.
- Ο Διευθυντής Σχολικών Μονάδων και οι Εκπαιδευτικοί υποχρεούνται, από το άρθρο 23 του Ν.3500/2006, στην αναφορά περιστατικού ενδοοικογενειακής βίας που έχουν αντιληφθεί να έχει τελεστεί σε βάρος μαθητού και κλητεύονται ως μάρτυρες στο ακροατήριο, μόνο εφόσον δεν αποδεικνύεται η πράξη με άλλα αποδεικτικά μέσα. Η ίδια υποχρέωση, σαφέστατα, θα πρέπει να ισχύσει και στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 333ΠΚ, πλην, όμως, τούτο δεν προβλέπεται ρητώς στο Νόμο.
- **Ποινική Διαμεσολάβηση και Αποχή από την Ποινική Δίωξη**

Στο πλημμέλημα του άρθρου 7παρ.2 του Ν.3500/2006 μπορεί να ακολουθηθεί η διαδικασία της Ποινικής Διαμεσολάβησης, με το ανήλικο θύμα να αντιπροσωπεύεται από τον Εισαγγελέα. Η Ποινική Διαμεσολάβηση δεν εφαρμόζεται αν ο δράστης είναι Επίτροπος, Δικαστικός Συμπαράστατης, Ανάδοχος Γονέας ή αν, για δεύτερη φορά, τέλεσε την ίδια πράξη, ενώ αν ο δράστης είναι ανήλικος εφαρμόζεται το άρθρο 46 του ΚΠΔ περί αποχής από τη δίωξη ανηλίκου. Κατά τη διάρκεια της ως άνω διαδικασίας, η υπόθεση τελεί σε εκκρεμοδικία και η παραγραφή του εγκλήματος αναστέλλεται. Η Διάταξη του Εισαγγελέως που εκδίδεται κατόπιν της Ποινικής Διαμεσολάβησης καταχωρίζεται σε Ειδική Μερίδα του Ποινικού Μητρώου (άρ.569ΚΠΔ).

Προϋπόθεση για την έναρξη της Διαδικασίας ποινικής διαμεσολάβησης είναι η υποβολή ανεπιφύλακτης δήλωσης εκ μέρους του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η τέλεση του εγκλήματος, ότι είναι πρόθυμο σωρευτικά:

α) να υποσχεθεί ότι δεν θα τελέσει στο μέλλον οποιαδήποτε πράξη ενδοοικογενειακής βίας (λόγος τιμής) και ότι, σε περίπτωση συνοίκησης, δέχεται να μείνει εκτός οικογενειακής κατοικίας για εύλογο χρονικό διάστημα, εάν το προτείνει το θύμα. Για την υπόσχεση αυτή συντάσσεται έκθεση κατά τα άρθρα 148 επ. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

β) να παρακολουθήσει ειδικό συμβουλευτικό - θεραπευτικό πρόγραμμα για την

²⁰ Άρθρο 16 Ν.3500/2006: «Αν οι πράξεις των άρθρων 6, 7 και 9 του παρόντος στρέφονται κατά ανηλίκου, η έναρξη της προθεσμίας παραγραφής αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωση του θύματος και για ένα έτος μετά, εφόσον πρόκειται για πλημμέλημα, και για τρία έτη μετά, εφόσον πρόκειται για κακούργημα».

²¹ Άρθρο 19παρ.1. Σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, μέλη της οικογένειας εξετάζονται ως μάρτυρες χωρίς όρκο. 2. Οι ανήλικοι κατά την εκδίκαση των υποθέσεων της προηγούμενης παραγράφου δεν κλητεύονται ως μάρτυρες στο ακροατήριο, αλλά αναγιγνώσκεται η κατάθεσή τους, εφόσον υπάρχει, εκτός εάν η εξέτασή τους κρίνεται αναγκαία από το δικαστήριο.

αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας σε δημόσιο φορέα, σε όποιον τόπο και για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται τούτο αναγκαίο από τους αρμόδιους θεραπευτές. Ο υπεύθυνος του προγράμματος πιστοποιεί την ολοκλήρωση της παρακολούθησής του. Το σχετικό πιστοποιητικό επισυνάπτεται στο φάκελο της δικογραφίας. Αναφέρονται δε σε αυτό, αναλυτικά, το αντικείμενο του συμβουλευτικού - θεραπευτικού προγράμματος και ο αριθμός των συνεδριών που παρακολούθησε ο ενδιαφερόμενος. Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης της παρακολούθησης του προγράμματος, η υπόθεση ανασύρεται και συνεχίζει η ποινική διαδικασία
γ) να άρει ή να αποκαταστήσει, εφόσον είναι δυνατόν, αμέσως τις συνέπειες που προκλήθηκαν από την πράξη και να καταβάλει εύλογη Χρηματική ικανοποίηση στον παθόντα.

Στην περίπτωση του άρθρου 333ΠΚ (όπως και σε όλα τα πλημ/τα με ποινή φυλάκισης έως τρία έτη) ο Εισαγγελέας, κατά το άρθρο 48ΚΠΔ, μπορεί να απέχει από τη δίωξη προσωρινά, με Αιτιολογημένη Διάταξή του εφόσον:

Εκφράζει σύμφωνη γνώμη ο αρμόδιος Πρωτοδίκης

Συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής σε βάρος του δράστη

Ο δράστης συναινέσει να εκπληρώσει του όρους

Οι όροι είναι κατάλληλοι για την ικανοποίηση του δημοσίου συμφέροντος

Οι όροι να είναι κατάλληλοι για τη μείωση των συνεπειών της πράξης.

Ενημερωθεί ο παθών πριν την έναρξη της διαδικασίας προσωρινής αποχής από την ποινική δίωξη.

Ο παθών έχει δικαίωμα να υποβάλει γραπτώς ή προφορικώς τις απόψεις του, οι οποίες εκτιμώνται ελεύθερα από τον Εισαγγελέα.

Ο χρόνος εκπλήρωσης των όρων δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες, με δυνατότητα παράτασης τριών μηνών.

Κατά το χρόνο της «δοκιμασίας» η παραγραφή αναστέλλεται κατά το αρθρο 113ΠΚ.

Σε περίπτωση εκπλήρωσης των όρων, εκδίδεται Διάταξη του Εισαγγελέως περί οριστικής αποχής από την ποινική δίωξη, με ενημέρωση του αρμόδιου Πρωτοδίκη.

Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων, απαγορεύεται να αξιοποιηθεί σε βάρος του δράστη η αρχική συναίνεσή του.

Σε περίπτωση άσκησης ποινικής δίωξης, το Δικαστήριο παύει προσωρινά την ποινική δίωξη, επιβάλλοντας στον κατηγορούμενο τους ανάλογους όρους.

Η δίωξη παύει οριστικά επί της έδρας, εφόσον τηρηθούν οι ανωτέρω όροι και διαδικασία (εφαρμόζονται αναλόγως τα υπό παρ.2-5 του άρθρου 48ΚΠΔ)

Ο δράστης δεν έχει τελέσει ομοειδή πράξη, για την οποία είχε ήδη εφαρμοσθεί η διαδικασία αποχής από την ποινική δίωξη.

3) Επιστημάνσεις και Διαφορές

Το άρθρο 7 παρ.2 Ν.3500/2006 εφαρμόζεται σε ένα μεγάλο κύκλο προσώπων, που έχουν την ιδιότητα του μέλους «οικογένειας», όπως αυτός ο όρος χρησιμοποιείται στο νόμο περί ενδοοικογενειακής βίας. Το άρθρο 333παρ.2ΠΚ εφαρμόζεται μόνο σε απειλή μεταξύ των συζύγων / συντρόφων και μόνο κατά τη διάρκεια του γάμου ή της συμβίωσης. Δηλαδή εφαρμόζεται από την τέλεση του τελετουργικού και την υπογραφή των εγγράφων του θρησκευτικού δόγματος ή του πολιτικού γάμου ή από την υπογραφή του συμφώνου συμβίωσης και μέχρι την

αμετάκλητη λύση τους. Δε διευκρινίζεται στο άρθρο 333ΠΚ αν οι επιταγές του εφαρμόζονται σε περίπτωση διαστάσεως των συζύγων και των συντρόφων. Ορθότερο φαίνεται ότι εφαρμόζεται μέχρι την αμετάκλητη λύση του γάμου και του συμφώνου συμβίωσης. Επίσης, το άρθρο 333παρ.2ΠΚ εφαρμόζεται σε περίπτωση που τελείται απειλή σε βάρος ανηλίκου ή προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, μόνο όμως εφόσον τα πρόσωπα αυτά βρίσκονται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του δράστη, βάσει νόμου, δικαστικής απόφασης, πραγματικής κατάστασης και μόνο εφόσον συνοικούν ή έχουν σχέση εργασίας με το δράστη.

Έτσι, αν σύζυγος/σύντροφος απειλήσει σύζυγο/σύντροφο, κατά τη διάρκεια του γάμου και της συμβίωσης, τότε μπορεί να ασκηθεί δίωξη κατά το άρθρο 333παρ.2ΠΚ, έτσι ώστε να απειλείται ποινή φυλάκισης έως τρία έτη. Αν ο Εισαγγελέας ασκήσει δίωξη κατά το νόμο 3500/2006, τότε για την ίδια πράξη θα απειλείται ποινή φυλάκισης έως πέντε έτη. Το παράδοξο είναι ότι, μετά την αμετάκλητη λύση του γάμου ή της συμβίωσης, ο τέως σύζυγος και ο τέως μόνιμος σύντροφος θα αντιμετωπίζεται κατά την αυστηρότερη διάταξη του άρ.7παρ.2.

Για την εφαρμογή του άρθρου 333παρ.2ΠΚ, σωρευτικά, πρέπει το ανήλικο ή το αδύναμο άτομο να συνοικεί με τον δράστη ή να εργάζεται σε αυτόν, να βρίσκεται υπό την επιμέλεια του ή την προστασία του. Έτσι, ο δράστης που συνοικεί με τον ανήλικο, του οποίου έχει την επιμέλεια, και τον απειλεί θα υποστεί ποινή φυλάκισης έως τρία έτη. Βαρύτερη δίωξη (άρ.7παρ.2Ν.3500/2006) θα υποστεί ο άλλος γονέας, που δεν συνοικεί με το ανήλικο τέκνο και έχει απλώς τη γονική μέριμνα, διότι είναι α΄βαθμού συγγενής εξ αίματος.

Στον Ν.3500/2006 προστατεύονται τα ανήλικα, μέλη και μη μέλη της φυσικής οικογένειας, κατά το άρ.1παρ.2 του νόμου και μάλιστα σε όλες τις κατηγορίες της οικογένειας του άρ.1παρ.2. Προστατεύονται, επίσης, πρόσωπα των οποίων επίτροπος, δικαστικός παραστάτης ή ανάδοχος γονέας έχει ορισθεί μέλος της οικογένειας, τα εξ υιοθεσίας τέκνα, τα τέκνα του ενός συζύγου / συντρόφου έναντι του άλλου και των μελών της οικογένειας κατά το Ν.3500/2006. Ο Ν.4619/2019 με τον οποίο θεσπίστηκε ο νέος ΠΚ και το άρθρο 333παρ.2ΠΚ περιέχει **νεώτερες και ευμενέστερες διατάξεις** διότι προβλέπεται μειωμένη ποινή. Τα σωρευτικά στοιχεία όπως η συνοίκηση, η επιμέλεια και προστασία των ανηλίκων ή οι σύζυγοι και οι σύντροφοι κατά τη διάρκεια του γάμου προβλέπονται και στον Ν.3500/2006 ή εννοούνται σαφώς από την ερμηνεία των διατάξεών του. Όμως, στο άρθρο 333παρ.2ΠΚ προβλέπονται σωρευτικώς για τους συγκεκριμένους δράστες, δηλαδή για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης των δραστών που έχουν την επιμέλεια ή την προστασία των ανηλίκων/αδυνάτων. Δεν αναφέρονται ακριβώς με τις ίδιες λέξεις τα ανυπεράσπιστα άτομα ούτε η σχέση εργασίας, ούτε υπονοούνται λογικώς στο Ν.3500/2006. Αποτελεί η παράγραφος 2 του άρθρου 333ΠΚ γενική διάταξη στον ΠΚ έναντι του ειδικού στο άρ.7παρ.2-άρ.1παρ.2 Ν.3500/2006, όμως στο άρθρο 1 παρ.2 του Ν.3500/2006 εννοούνται, μεν, τα στοιχεία που σωρευτικά θέτει το άρ.333παρ.2ΠΚ, όχι όμως για τη στοιχειοθέτηση της συγκεκριμένης ποινικής ευθύνης, όπως θεσπίζεται με το άρ.333παρ.2ΠΚ. Έτσι, αν και, κατά την αρχή της

ειδικότητας²², η ειδική διάταξη του άρθρου 7παρ.2 προκρίνεται στην εφαρμογή, ωστόσο, κατά την ορθότερη άποψη, τούτη υποχωρεί στη συγκεκριμένη περίπτωση, διότι αφενός στο άρ.333παρ.2ΠΚ προβλέπονται *σωρευτικά* στοιχεία για τη στοιχειοθέτηση ευθύνης του δράστη (επιμέλεια ή προστασία – κατά νόμο, πραγματική κατάσταση, δικαστική απόφαση – συνοίκηση, σχέση εργασίας/υπηρεσίας)²³, αφετέρου λόγω εισαγωγής ευμενέστερης ποινικής κύρωσης κατά το άρ.333παρ.2ΠΚ (ενδ.Α.Π.638/2020, Α΄ ΝΟΜΟΣ), έτσι ώστε και στην περίπτωση που προβλέπεται ή εννοείται σαφώς η ίδια περίπτωση στο Ν.3500/2006 (π.χ. σύζυγοι/σύντροφοι κατά τη διάρκεια γάμου/συμβίωσης, γονείς, επίτροπος, δικαστικός παραστάτης ή ανάδοχος γονέας μέλη της οικογένειας που συνοικούν και έχουν και την επιμέλεια – προστασία ανηλίκου ή ανίκανου να αντισταθεί (π.χ. άρ.1680ΑΚ, 1660ΑΚ, 1592παρ.1,3ΑΚ, 1602ΑΚ, 1603ΑΚ)), να προκρίνεται κατά το άρθρο 2ΠΚ η ευμενέστερη για τον κατηγορούμενο.

Ο Νομοθέτης, επιπλέον, έχει εκφράσει την ιστορική του βούληση με την Αιτιολογική Έκθεση του Ν.4619/2019, επιδιώκοντας την «ενσωμάτωση στον Ποινικό Κώδικα των πράξεων προσβολής της ελευθερίας που τελούνται στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας, στο μέτρο βέβαια που τα θύματα έχουν πράγματι ανάγκη αυξημένης προστασίας, στο μέτρο, δηλαδή, που αυτά βρίσκονται σε αδύναμη θέση», ταυτοχρόνως, δε, διατήρησε το Ν.3500/2006 σε ισχύ. Σεβόμενοι τη Νομοθετική βούληση, καθώς και την αρχή που προβλέπεται στο άρθρο 2ΠΚ, σύμφωνα με το οποίο δεν συγκρίνονται μόνο δύο ποινές αλλά δύο ποινικοί νόμοι με σκοπό τη διακρίβωση των συνεπειών που έχει ο καθένας τους για τον κατηγορούμενο, πρέπει να προκρίνεται η εφαρμογή του άρ.333παρ.2ΠΚ, στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας που η παράγραφος του άρθρου αυτού αφορά. Στην περίπτωση που υπάρχουν συμμέτοχοι στην πράξη, αρμόδιο Δικαστήριο θα είναι το Τριμελές Πλημμελειοδικείο που είναι αρμόδιο για την εκδίκαση του βαρύτερου άρ.7παρ.2Ν.3500/2006.

Ανδρομέδα Στεφανίδου
Εισαγγελέας Πρωτοδικών

²² Ολ.ΑΠ180/1990, Π.Χρ.1990,1002, Α.Π.180/2018, Π.Χρ.2019,431,444: «Ειδικότερα, με βάση την αρχή της ειδικότητας, αν δύο ποινικές διατάξεις τελούν σε σχέση γενικής προς ειδική και δεν υπάρχει ρήτρα επικουρικότητας, η ειδική διάταξη αποκλείει την εφαρμογή της γενικής».

²³ Ίδετε αναλυτικά για τη σχέση ειδικότητας, Σταμάτη, Σύστημ.ΕρμΠΚ, άρ.94, αριθμ.53,54.